

MINISTRY OF DEFENCE AND NATIONAL SERVICES

FORM FOUR MILITARY PRE-NATIONAL EXAMINATION.

MWONTOZO WA USAHISHAZI WA MTHANI WA KISWAHILI KIDATO CHA NNE - 2026.

SEHEMU A: (ALAMA 16)

1.

SEHEMU A	(i)	(ii)	(iii)	(iv)	(v)	(vi)	(vii)	(viii)	(ix)	(x)
SEHEMU B	A	C	A	D	D	C	E	A	A	A

$$= \text{ALama } 1 @ 1 \times 10 = 10$$

2.

(i)	(ii)	(iii)	(iv)	(v)	(vi)
C	I	A	B	E	D

$$\Rightarrow \text{ALama } 1 @ 1 \times 6 = 6.$$

SEHEMU B: (ALAMA 54)

3@ Mtaahiniwa anatakiwa kuandika nahan Zembe Maana sawa na tungo ali'wepwa.

- (i) Ana mkono wa birika
- (ii) Ana mkono mrefu.
- (iii) Amevaa miwani
- (iv) Domo kaya
- (v) piga moyo Konde.

$$\text{ALama} = 1 @ 1 \times 5 = 5.$$

3(b) Mtaahiniwa anatakiwa azingatie makosa ya kifaniki ambayo ni:-

- (i) Kosa la Kimsamiati: Mfano: Mbuzi wangu ameibwa.
- (ii) Kosa la Kimatamshi: Mfano: Twende tukarare.
- (iii) Kosa la Kimuundo: Mfano: ~~Antoto~~ Mzuri mtoto vizuri anakula
- (iv) Kosa la kuongera vitamkwa: Mfano: Nakupendaga.
- (v) Kosa la kupungua/kuacha vitamkwa: Mfano: Baba ameondoka kazini.

$$\text{ALama} = 1 @ 1 \times 4 = 4$$

4. Mtahiniwa aeleze changamoto sita (6) zilizojitokea kwa asasi, vyama na taarifa za ukuraji wa lugha ya KiSwahili.

CHANGAMOTO.

- (i) Uhaba wa fedha za kuendesha tafiti mbali-mbali zinazohusu lugha ya KiSwahili.
- (ii) Kasumba mbaya ya jamii kuhusu kudharau lugha ya KiSwahili.
- (iii) Ukoledi wa umoja na mshikamano baina ya vyama, asasi na taarifa za ukuraji wa KiSwahili.
- (iv) Uhaba wa wataalamu wa lugha ya KiSwahili.
- (v) Uthache wa vitendea kazi ya kisasa katika kuendesha shughuli za ukuraji wa KiSwahili.
- (vi) Kukosekana kwa sera za lugha ya taifa.

$$= \text{Alama } 1\frac{1}{2} @ 1 \times 6 = 9$$

5. Mtahiniwa anatakiwa kueleza sababu za utata katika sentensi alizopewa.

(i) Kicheko amepata jiko:-

⇒ Sababu ya utata ni kutumia lugha ya pia.

(ii) Ana ali mpikia:-

⇒ Sababu ya utata ni matumizi ya kauli za kutendeka.

(iii) Mama Musa amefika:-

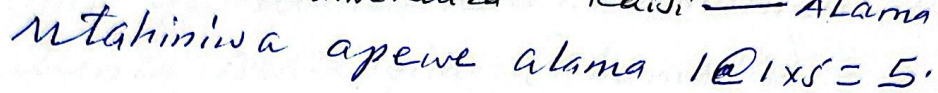
⇒ Sababu ya utata ni kutozingatia taratibu za uandishi.

(iv) Baba alileta tai:-

⇒ Sababu za utata ni kutumia neno lenye maana zaidi ya moja.

$$= \text{Alama } 1 @ 1 \times 4 = 4$$

56



6.

VYANZO VYA MAMONYOKO WA MAADILI

- (2) Utawadzi - Joti, Suzi, Mwami, Jumba na wengine
(ii) Liko sefu wa elimu ya Kijinsia - Joti na Suzi
(iii) Mwalizi duni - Sazi na Joti.
(iv) Imani potofu - Mama Suzi
(v) Mapenzi katika umri mdogo - Joti na Suzi
(vi) Makundi nika
(vii) Tamaa mbaya ya vitu - Suzi

$\Rightarrow$ Alama $1\frac{1}{2} @ 1 \times 6 = 9$

7.

- ① Ki'chwa cha n'sala - Ki'andi'kwe k'ub heridi-
kubwa, kipigine mistari, kutaja lengo, wak-
ngub. = (Alama 01)

7. (iii) Kiini cha risala = (Alama 05)

(iv) Amvho/hitimisho la risala = (Alama 1½)

Jumla = Alama 09.

8. Mtahiniu anatakiwa asome utanzu kisha ajiibu maswali yanayofuata baada ya utanzu huo.

@ Kiichwa cha utanzu huo ni:-

MAZINGIRA, UMUHIMU WA MAZINGIRA, TUTUNZE MAZINGIRA (Alama 1½)

NB/Kiandikwe kwa herufi kubwa.

(b) Dhamira ya utanzu huo ni umuhimu wa kutunza mazingira. (Alama 1½)

(c) Maana ya maneno yaliysikolewa wina:

(i) Waja - Ni bina damu au watu. - (Alama 01)

(ii) Auni - Ni uweto wa kusanya jambo (Alama 01)

(iii) Dirā - Ni uelekeo au mstakabali wa jambo - (01)

(iv) Mbadala - Jambo lingine, mpango mwingine au chanzo kingine - (Alama 01)

(d) Aina ya utanzu ni tenzi - (Alama 01)

Sababu - Huanza na chwa/maombi maalumu

- Huna na msh. mtani/kipande laimaji

- Kuzingatia utani wa vira na mizani.

- Huna na mizani nare tu.

Sababu majawapo apewe Alama (01)

Jumla = (Alama 09)

SEHEMU C: (Alama 30)

9. Mtahiniu aelele namna waandishi wa diwani mbili walivyotumia kipengele cha tafwira kati ka kazi zao kudikisha ujumbe ka lwa tatu (3) kila diwani.

9. - Kabla ya kuoneshwa taswira mtahiniwa atafikue maana ya taswira katika utangulizi wake.

KIINI

- DIWANI YA WASAKATONG'E

(i) Taswira ya vinyonga kupitia shairi la "VINYONGA" yenye maana ya watu vigengevi.

ujumbe - Ahadi ni deni mfono ahadi za viongozi kipindi cha kampeni.

(ii) Taswira ya "miamba" katika shairi la "MIAMBA" yenye maana ya watawala au watu wa tabaka la juu/wenye uweto mkubwa.

ujumbe - Ubabe na uonevi havina nafasi katika jamii yoyote ile.

(iii) Taswira ya "bundi" katika shairi la "BUNDI" yenye maana ya ukandamiraji.

ujumbe - Ushirikiano ni chanzo cha maendeleo duni.

(iv) Taswira ya "jiko" katika shairi la "WEWE JIKO LA SHAMBA" iki maanisha tabia ya umalaya kula wana wake. ujumbe - Umalayi chanzo cha maambukizi na ongezeko la ukimwi katika jamii.

DIWANI YA MALENGA WAPYA

(i) Taswira ya "ua" katika shairi la "UA" iki maanisha mji chana mrembo.

ujumbe - Kizuni chajitua kibaya chajitembera.

(ii) Taswira ya "paka shume" katika shairi la "KWANINI?" iki maanisha mwanume mwenye tabia ya uhuni.

ujumbe - Umalaya hupelekea kutoaji bika ipata ya katika familia.

(iii) Taswira ya "mjiwa" katika shairi la "MIPATE WAPI MWA-NGINE?" iki maanisha mwanume.

ujumbe - Kuondokea na mtu humpendaye heletu hurumi.

DIWANI YA MASHAURI YA CHEKACHEKA

(i) Taswira ya "Kunguru" katika Shairi la "tuambia ukasuku" yenye kumaanisha tabia ya kuondia ndia jambo lilelile.

Wajumbe. Yaliyopita si nduele tugange yanayokuja.

(ii) Taswira ya "Chatu" ~~mmea~~ ~~matonge~~ katika Shairi la "CHATU MMEZA MATONGE"

(iii) Taswira ya "Njira" Katika Shairi la "NJIRA KUMBE MTINI" ikiamaanisha mwanamke/mbichara mrembo.

Wjumbe - Msimamo katika maisha kuleta hesima kwa wana wake/wa si'chana.

Alama ← Utangulizi = (Alama 2)
Kiini = (Alama 12)
Mtini = (Alama 1)
Jumla = (Alama 15)

10. Mhakiniwa anatakiwa kutumia wahusika watatu (3) kutokea katika kila riwaya waliyobeba walisia ^{ya} maisha ya watawala.

UTANGULIZI

→ Mtakiniwa anatakiwa kueleza ^{maana} ~~maana~~ ya wahusika na kisha atambulihe vitabu atakavyo vitumia kujibu swali (Alama 2)

KIINI

RIWAYA YA TAKADINI

(i) Mhusika Sekai - Anawakilisha wana wake jinsi wasio kata tanaa, wakeri wazuri na wenye upendo.

(ii) Mhusika Shingai - Anawakilisha wana wake wenye msimamo na maamuzi sahihi ya maisha

(iii) Nhaswa - Anawakilisha kundi la wanaume wabaki wawo na huruma, wanaopega wake zao.

10. (IV) Mzee Makwati - Anawakili'sha kundi la Wanguume Wanaoshikilia mila na desturi yake.

Riwaya wa Watoto wa Mama Ntilie

- i. Mama Ntilie - Anawakili'sha Wanguume wenye kujituma, upendo na umunini.
- ii. Mzee Lokobomo - Anawakili'sha kundi la Wanguume walevi, wanivya, wezi na wahio wa-jibika katika familia zao.

- (iii) Askari wa Jij/Angambo - Wanaakili'sha kundi la wongori wapenda mshauri au waozoni.

$$\begin{aligned} & \text{Utangulizi (Alamu 2)} \\ & \text{Alamu} \begin{cases} \text{Kini - (Alamu } 2 \times 3 \times 2 = 12) \\ \text{Hiti mishi - (Alamu 3)} \end{cases} \\ & \text{Jumla = (Alamu 15)} \end{aligned}$$

11. Utangulizi
Mta hiniwa anapawia kutoka wafanizi kuhusu mta madini na aoneshe kukubakia na na swali.

Kini
⇒ Mta hiniwa aoneshe mambo ya Kitamaduni yaliyonekana katika tamthiliya na yanayopaswa kutendeka katika jamii zetu hasa jamii za Kitanzania.

Tamthiliya ya Kilio Chetu

- (i) Wazazi kutoka elimu ya jinsia na mabizi kutoka. Mfano! Wazazi wa Anna waliita elimu ya jinsia na mabizi kutoka Anna.
- (ii) Kuacha ukaidi pindi unaposhauri mambo yote mwingi. Mfano Mama Suzi.

(iii) Kuhanga bila matumizi mazuri ya utandawazi. mfano: Foti na Rafiki Zake hawakulingatia matumizi sahihi ya utandawazi.

(iv) Kuacha kuendelea mila na desturi potofu. mfano: Baba Foti na Mama Sizi.

(v) Kuwa na mapenzi ya dhiti. mfano Anna alimpenda Sizi wakati wote.

(vi) Watoto/wijana kuepuka makundi m'ka yenye mienendo mbaya. mfano Foti na kwenzaake.

TAMTHILIA YA NGOSWE PENZI KITOVI UHA
HIZEMBE.

(i) Kujiipusha tabia ya kuchanga mapenzi na kazi - mfano Ngoswe.

(ii) Kuacha kuendelea visasi. mfano Babu aligengemkesi Mitomini.

(iii) Kuachana na mapenzi ya waliu mfano Mawega.

(iv) Kuacha kuendelea uleni wakati wa kazi mfano Mzee Jimbi na Kitashande.

(v) Kuachana na imani za kichawilimani za kishiriki. Mama wa kwanza.

(vi) Kutoa elimu kuhusu umuhimu wa senta kwa wananchi wote katika jamii.

Alama ← utanguzi = (Alama 02)
 ← Kiini = (Alama $2 \times 3 \times 2 = 12$)
 ← Hilimisho = (Alama 01)